

10. Proiectarea unei cercetări privind problemele sociale ale vârstnicilor

Rolul intervenției în cazul persoanelor vârstnice

- de a preveni consecințele negative ale îmbătrânirii,
- de a menține sfera relațiilor individului la un nivel optim,
- de a interveni atunci când individul este în dificultate.

Principalele intervenții în relație cu persoanele vârstnice

- Prevenția poate fi realizată
  - printr-o acțiune susținută de informare în rândul populației asupra aspectelor specifice vârstei a treia,
  - prin modalități fizice de combatere a efectelor negative asociate regresiei,
  - prin pregătirea psihică a tranziției într-o altă etapă de viață.
- Menținerea câmpului relațional al unei persoane de vârstă a treia la un nivel optim se realizează prin participarea la activitățile diferitelor cluburi specifice, asociații, centre sociale.
- Intervenția specifică asistenței sociale
  - vizează atât individul ca persoană cât și familia sa, mediul ambiental,
  - se adresează acestuia la domiciliu, în instituții sociale sau în cămine de bătrâni, iar atunci când este cazul interacționează cu factorii de ordin social, psihologic, medical, economic, cultural și spiritual pentru a asigura bunăstarea persoanei.
  - Lucrul în echipa pluridisciplinară integrează diferitele perspective de analiză a ființei umane, mai ales includerea consilierii în programul de intervenție personal și de grup adresat persoanelor instituționalizate.

Din perspectiva asistenței medicale comunitare

(1) Beneficiarii serviciilor de asistență medicală comunitară sunt membrii comunității, cu precădere persoanele vulnerabile din punct de vedere medical sau social, cu accent pe populația din mediul rural.

(2) Beneficiarii serviciilor de asistență medicală comunitară sunt identificați în mod activ și continuu prin catagrafierea populației comunității și prin actualizarea periodică a acesteia.

Principalele caracteristici care sunt avute în vedere la **catagrafierea populației** sunt reprezentate de:

- nivelul socio-economic al gospodăriei,
- numărul membrilor gospodăriei,
- genul și vârsta membrilor,
- condițiile de locuit,
- starea de igienă a gospodăriei,
- statutul de încadrare în muncă și în sistemul de asigurări sociale de sănătate,
- starea curentă de sănătate și eventuale patologii cronice,
- statusul privind serviciile preventive (vaccinare și screening - conform vârstei),
- riscuri personale și familiale,
- alte caracteristici specifice populației din comunitățile deservite.

Contextul cercetării

- Cercetarea este fundamentată pe necesitatea de a identifica:
  - resursele, limitele și oportunitățile de servicii sociale pentru persoanele vârstnice;
  - nevoile obiective și subiective ale vârstnicilor din aria cercetată.
    - » Lupta cu mometul terminus, boala și condiția socială (inutilitatea comunitară) reprezintă punctele nevralgice din viața vârstnicului, care necesită o atenție cu totul specială.

- Înțelegerea nevoilor cu care se confruntă vârstnicii și a impactului pe care serviciile sociale actuale îl au în viața lor, ne ajută să identificăm măsuri de intervenție cu efecte pozitive asupra calității vieții acestora, promovând demnitatea la o vârstă înaintată.

Sărăcia

- Lipsa de acces a vârstnicilor la serviciile sociale sporește „șansele” acestora de a intra în categoria săracilor.
  - În orașe, un număr semnificativ de bătrâni trăiește în sărăcie extremă: bătrâni singuri, cu pensii mici sau fără, fără sprijin din partea copiilor sau fără copii, care pierd locuința prin înșelăciune sau prin acumulare de datorii.
  - În rural, sărăcia extremă o întâlnim la bătrânii singuri, predominant femei, fără copii, care nu mai pot munci pământul și trăiesc din pensii de nivel extrem de redus (pensie CAP, pensie de urmaș).
    - Așadar, pensionarii agricultori sunt una dintre categoriile socio-profesionale care se confruntă cu un nivel de trai scăzut.

În România,
o persoană din șase are peste 65 de ani.

- Fenomenul accelerat al îmbătrânirii populației ne poziționează pe al doilea loc în statisticile europene, populația vârstnică de peste 65 ani depășind cu 350 de mii persoane populația tânără, conform IN
- Mai mult, statisticile arată că aproximativ 1.500.000 de vârstnici se declară **singuri sau afectați de singurătate**, într-o mai mică sau mai mare măsură, ceea ce conduce la efecte dezastruoase asupra sănătății fizice, psihice și a calității vieții acestora.
  - În acest context, **dezvoltarea unui sistem integrat de asistență socială a persoanelor vârstnice și susținerea lui** a devenit o prioritate.

Project

Exemplu

Telefonul
Vârstnicului

TOPUL NEVOILOR
VÂSTNICILOR DIN ROMÂNIA
2018

Telefonul vârstnicului

Telefonul Vârstnicului este o linie telefonică gratuită și confidențială, accesibilă la nivel național care:

- ♡ răspunde prompt vârstnicilor care au nevoie de o informație;
- ♡ oferă sfaturi sau îndrumare către resursele necesare vârstnicilor;
- ♡ alină singurătatea vârstnicilor prin conversație și ascultare;
- ♡ încurajează voluntariatul și implicarea seniorilor activi;
- ♡ oferă consiliere familiilor care au nevoie de soluții pentru îngrijirea vârstnicilor;
- ♡ reprezintă un instrument de legătură între actorii implicați în asistența vârstnicilor, Instituții publice, ONG-uri, furnizori de servicii;
- ♡ cartografiază provocările și resursele la vârsta a III-a.

Linia de ajutor Telefonul Vârstnicului reprezintă prin prisma serviciilor oferite un instrument de legătură între actorii implicați în asistența vârstnicilor, instituții publice, ONG-uri și furnizori de servicii. Practic, soluțiile propuse ca răspuns la problemele identificate ale vârstnicilor înseamnă informații practice, utile și redirectionări punctuale spre resursele existente în comunitățile locale, fiind un program care acționează la nivel național.

Baza de date a proiectului

- ♥ Administrații locale, judecătoria, notariate, cabinete de avocatură, poliții locale
- ♥ Agenții de recrutare și plasare îngrijitori la domiciliu și cursuri de îngrijitori la domiciliu
- ♥ Cămine de stat și private
- ♥ Cantine sociale
- ♥ Case de Pensii
- ♥ Centre de zi
- ♥ Cluburi de seniori
- ♥ Companii și ONG-uri de îngrijire la domiciliu
- ♥ Companii și ONG-uri de îngrijiri paleative
- ♥ Clinici sociale
- ♥ Case de ajutor reciproc ale pensionarilor
- ♥ Fundații și asociații

Acestea însumează peste 400 de instituții și organizații care oferă multiple servicii prin intermediul angajaților săi în toate punctele de lucru, în sedii mari sau filiale pe care le au în țară, conform obiectului de activitate.

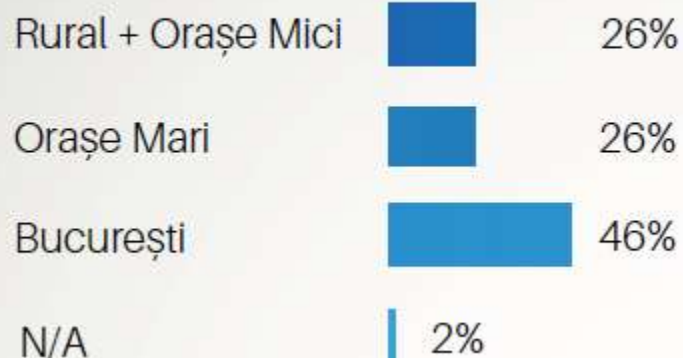
Rezultate

Profilul Apelantului

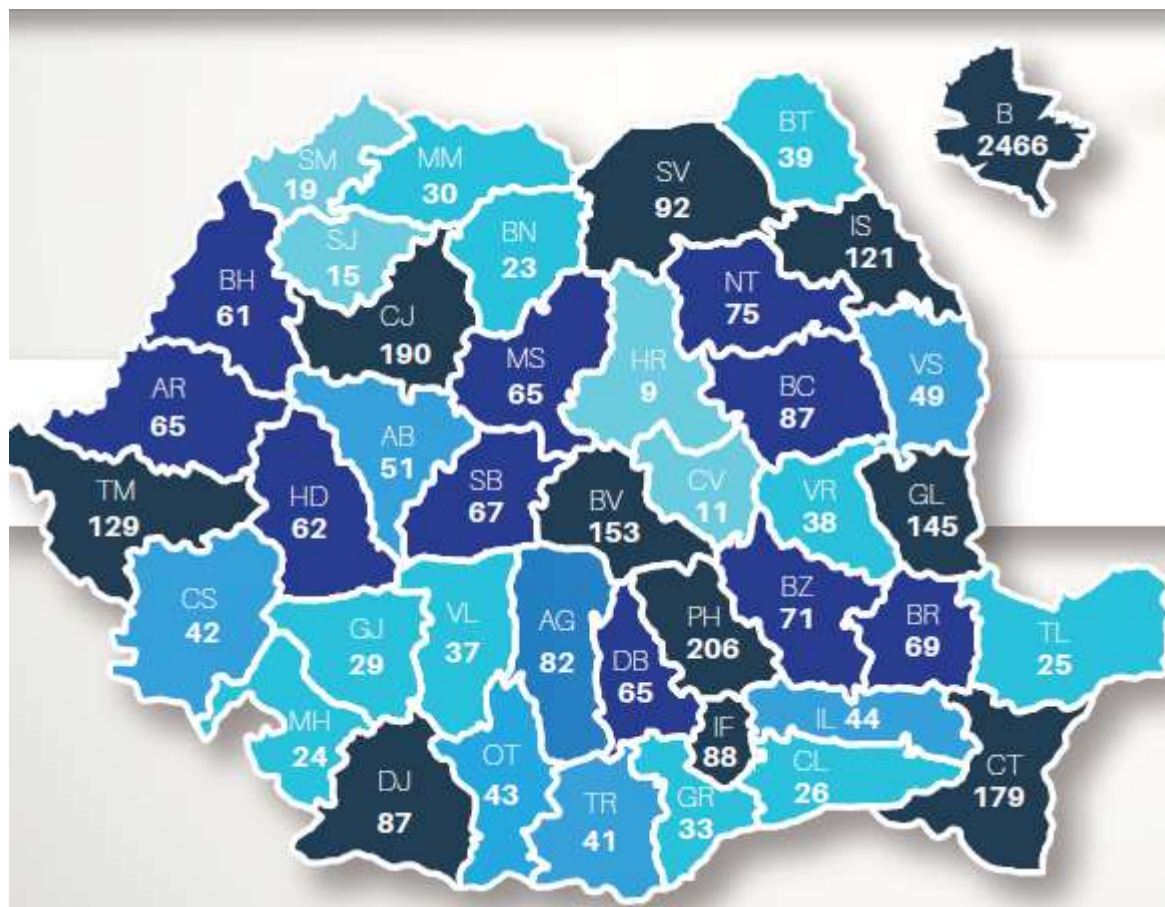
Date preluate în perioada noiembrie 2015 - august 2018

Repartiția apelanților în funcție de mediu

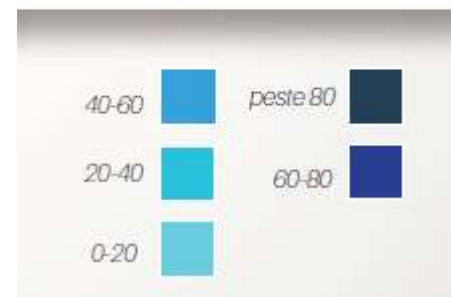

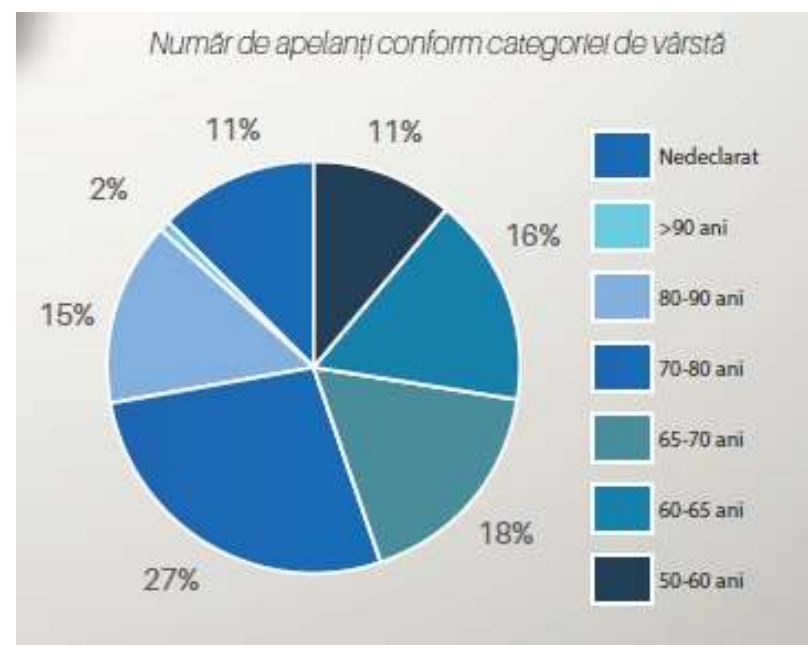
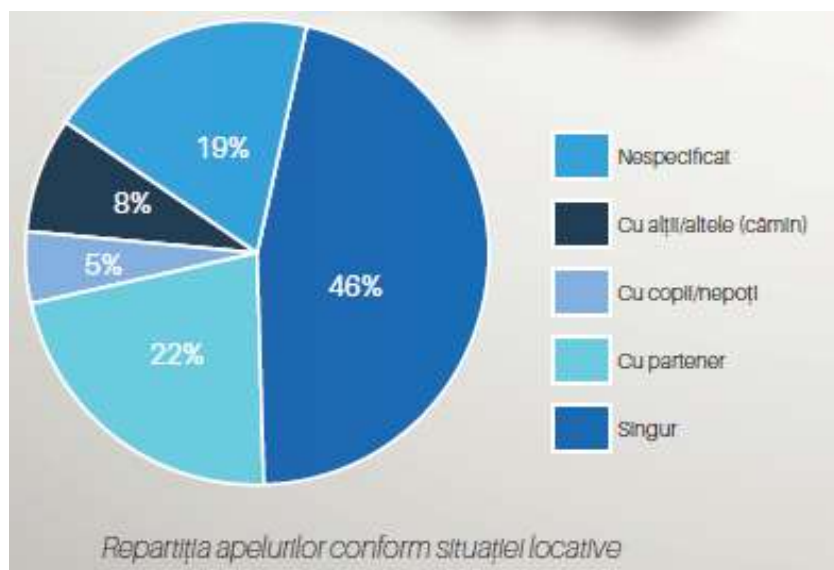
Rezultate

Repartiția apelanților
pe județe

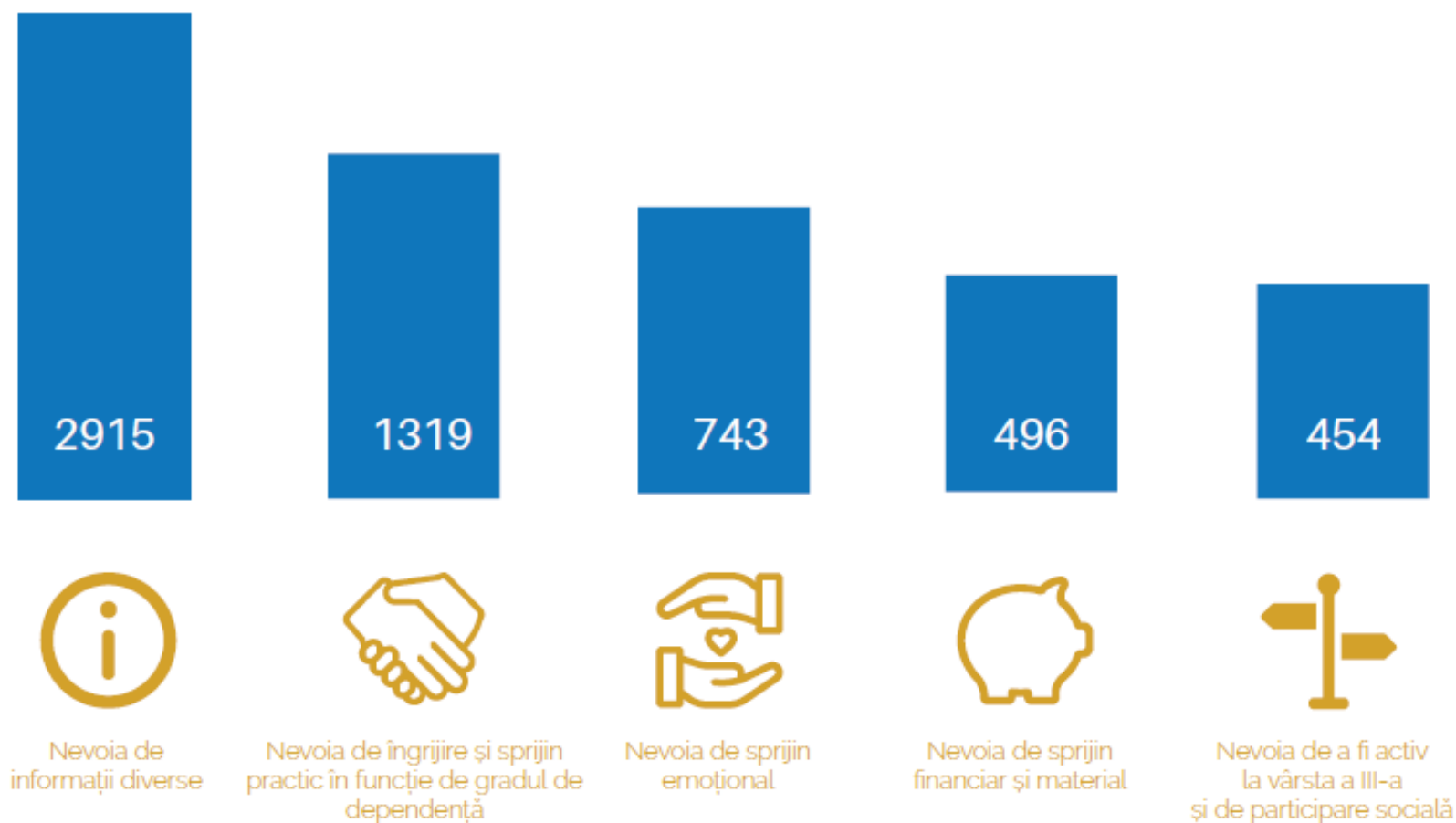

Rezultate

Rezultate

Nevoia de informații diverse

Accesul limitat la informație, cauzat de fenomenele sociale de izolare și de discriminare a persoanelor vârstnice, cât și de migrația accentuată a familiilor tinere în ultimii ani reprezintă o problemă centrală cu care se confruntă România. Accesul limitat este cauzat și de incapacitatea vârstnicilor de informare prin mijloace moderne și de inadaptarea la societatea comunicatională actuală. Lipsiți de informare și îndrumare, aceștia nu pot accesa și obține serviciile la care au dreptul, deoarece nu știu ce și cui să ceară, linia telefonică de ajutor reprezentând pentru ei o soluție la întrebările lor.

Repartiția apelanților cu nevoi de informare raportate la regiunile geografice

În urma analizei, reiese faptul că numărul persoanelor care au solicitat diverse informații este mai mare în București și în Transilvania. Urmează Muntenia și Moldova cu un număr considerabil de solicitări. Cele mai puține cereri s-au înregistrat în regiunea Banatului.

Nevoia de îngrijire și sprijin practic

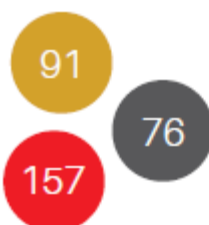

Vârsta a III-a este de regulă asociată cu o stare de sănătate deficitară, odată cu trecerea timpului cei mai mulți vârstnici dobândind noi și noi afecțiuni care le diminuează mobilitatea și posibilitățile de autoîngrijire. În ceea ce privește apelanții Telefonului Vârstnicului, aceștia au adresat de cele mai multe ori solicitări punctuale cu privire la nevoile lor: informații medicale, asistență medicală specializată, îngrijire personală sau suport în activități de menaj, supraveghere specializată, sprijin la achiziționarea de cumpărături și rețete medicale, informații despre cămine și proceduri de instituționalizare.

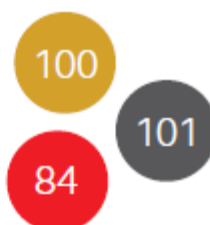
Conform localizării apelanților în funcție de mediu, cele mai multe solicitări au fost primite din București și din marile orașe. În capitală serviciul de îngrijire la domiciliu a fost cel mai des solicitat, în timp ce în mediul rural și orașele mici cererea a fost mai mare pentru cămine. De asemenea, se observă un număr aproximativ egal de solicitări pentru toate categoriile vizate, în mediul rural.

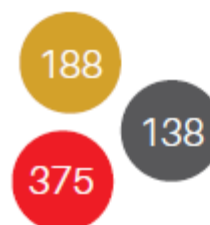
Orașe mari/Reș Județ

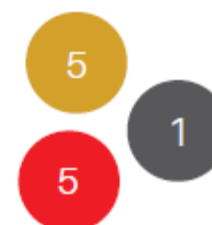
Rural/ Orașe mici

București

N/A

Cazuri medicale

Îngrijiri la domiciliu

Cămine

Repartiția solicitărilor raportate la gradul de dependență în funcție de mediu

Nevoia de sprijin emoțional

În România, 1 din 2 vârstnici sunt afectați de singurătate, sentiment ce conduce la efecte dezastruoase asupra sănătății fizice, psihice și a calității vieții acestora. Mai mult, fenomenul îmbătrânirii atrage marginalizarea și excluderea socială a vârstnicilor.

Sentimentul de singurătate pe care îl mărturisesc vârstnicii, cauzat de absența unui partener de viață sau a unui interlocutor, se traduce adesea în dificultatea de a împărtăși lucrurile care îi preocupă, imposibilitatea de a cere un sfat sau doar de a povesti despre problemele cu care se confruntă.

71% din cei care au apelat la linia de ajutor pentru sprijin emoțional au declarat că locuiesc singuri, 8% locuiesc împreună cu partenerul, 8% cu nepoții și 7% cu alte persoane sau că se află într-un mediu instituțional. 6% dintre apelanți au ales să nu comunice detalii legate de situația lor locativă.

Un aspect important este faptul că nu toți vârstnicii care se simt singuri locuiesc cu adevărat singuri în gospodărie. Grijile și îndatoririle zilnice ale membrilor familiei ajung să îi depriveze pe vârstnici de atenția și afecțiunea de care au nevoie, ajungând să se izoleze în propria neglijență și neputință.

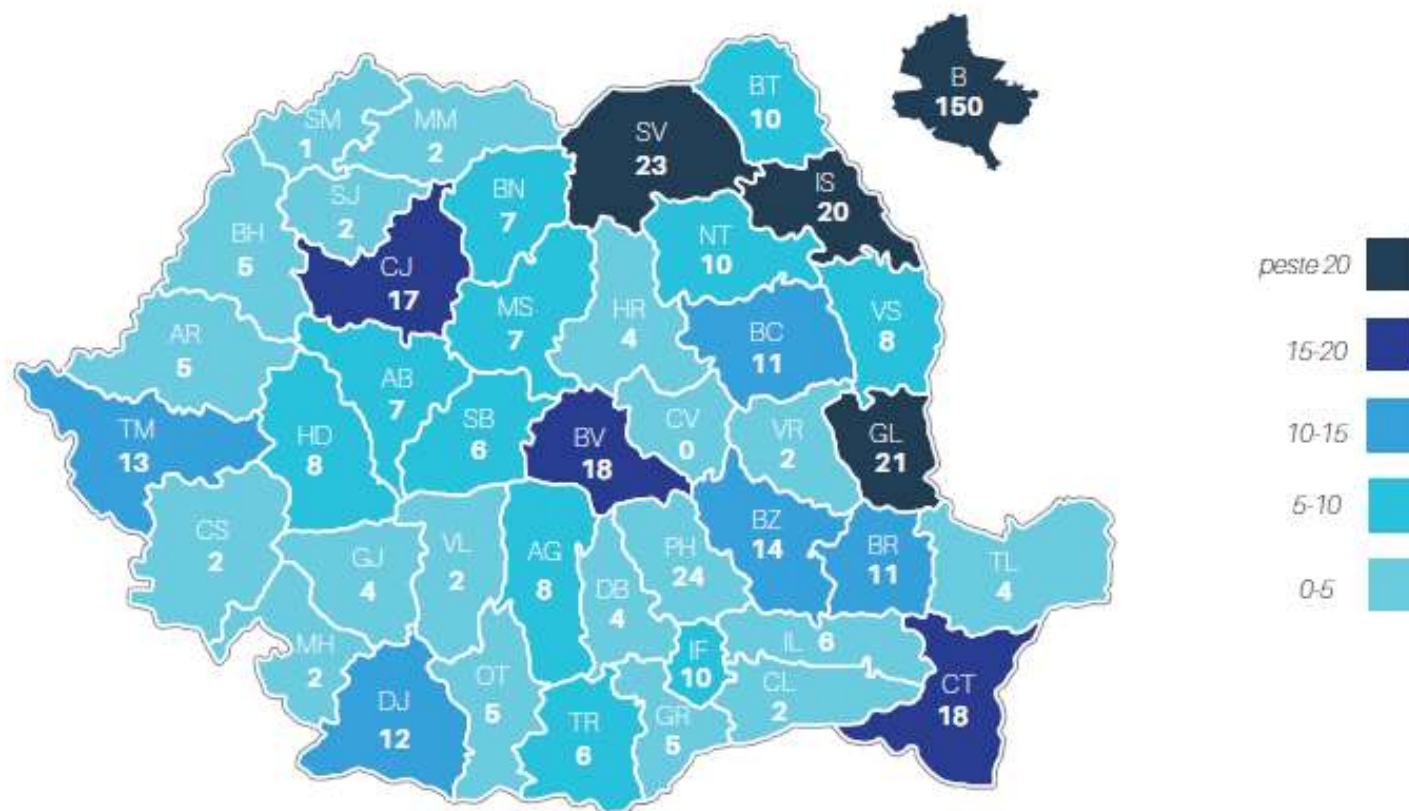

Nevoia de sprijin financiar și material

Conform studiului realizat de GfK în 2015, aspectul financiar reprezintă o problemă majoră în rândul vârstnicilor. Majoritatea susțin că nevoile personale depășesc adesea veniturile. Ajustându-și cu greutate stilul de viață în conformitate cu veniturile post-pensionare, cel mai mulți vârstnici trăiesc dramatic declinul financiar.

Județele unde s-au înregistrat cele mai multe astfel de cazuri sunt Suceava, Prahova și Galați.

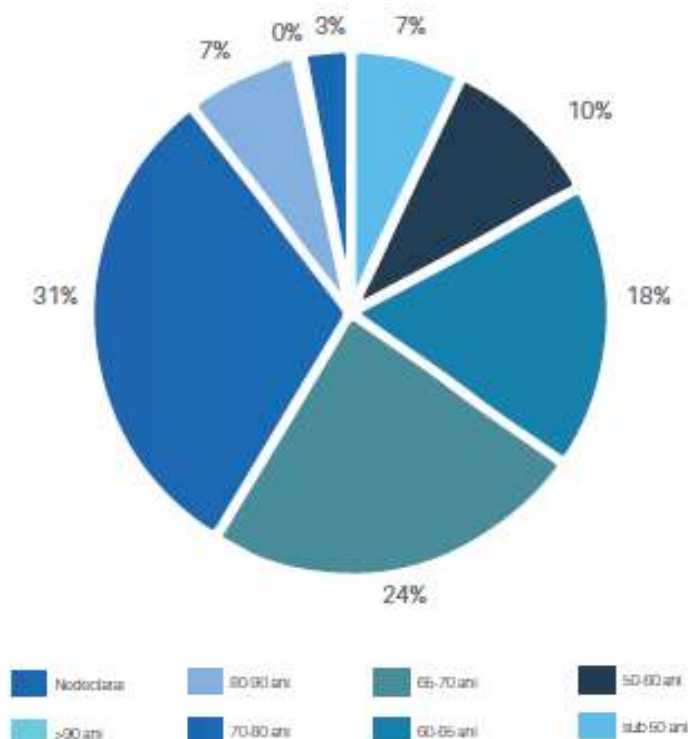

Nevoia de a fi activ și de participare socială

Odată cu pensionarea, mare parte dintre vârstnici devin inactivi. Cei care locuiesc cu familia își canalizează, de obicei, energia spre activități în gospodărire, îngrijirea nepoților sau alte activități în care sunt solicitați de familie, dacă relațiile sunt armonioase. Nevoia de a fi util găsește astfel un răspuns, menținând în continuare vârstnicul activ și implicat în viața socială.

Cei mai mulți vârstnici care vor să aibă un stil de viață activ și să se implice în comunitate au vârsta cuprinsă între 70 și 80 de ani (31%). Urmează cei între 65 și 70 de ani cu 24% și cei între 60 și 65 ani cu 18%.

Concluzii

În cei 3 ani de activitate a liniei de apel gratuită și confidențială Telefonul Vârstnicului am constatat că dinamica problemelor și a situațiilor de viață cu care se confruntă vârstnicii nu a prezentat modificări semnificative. Acest lucru este datorat în mare parte și unei lipse acute de dezvoltare a serviciilor sociale, publice sau private, destinate persoanelor vârstnice, astfel încât oferta este insuficientă pentru a acoperi solicitările adresate de către vârstnici.

Astfel, atât la nivel statistic, cât și la nivel declarativ, în topul nevoilor vârstnicilor rămân constante și relevante 3 categorii de nevoi adresate de serviciul social Telefonul Vârstnicului: nevoia de informații, nevoia de sprijin emoțional și nevoia de a fi activ și de participare socială.

Informarea și conștientizarea cu privire la drepturile deținute, alinarea singurătății și încurajarea unui stil de viață activ prin îndreptarea către anumite soluții sunt aspecte ale activității noastre care au condus la o creștere semnificativă a calității vieții vârstnicilor.

Prezenta analiză, prin caracterul ei anual, ne confirmă și impactul serviciului Telefonul Vârstnicului asupra populației vârstnice la nivel național, prin demersurile publice și parteneriatele strategice realizate.

Astfel, Telefonul Vârstnicului își propune să continue demersurile de promovare a unui stil de viață activ la vârsta a III-a, atrăgând atenția asupra impactului pozitiv al implicării vârstnicilor pentru toate părțile implicate. Energia și cunoștințele vârstnicilor pot fi valorificate în comunitate și transmise generațiilor tinere. În contextul fenomenului de îmbătrânire accelerată a populației, care poate duce în timp la un deficit economic, vârstnicii pot reprezenta o resursă socio-economică importantă.

De asemenea, Telefonul Vârstnicului își propune să stimuleze colaborarea instituțională, printr-o permanentă deschidere către transferul de informații cu privire la serviciile existente, facilitând totodată accesul vârstnicilor la serviciile disponibile din fiecare comunitate.

- Identificați punctele tari și punctele slabe ale proiectului.
- Imaginați propriul proiect de cercetare a problemelor sociale ale vârstnicilor.